

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ազգային Պատրիարքարանի

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՅՈՒՄ 1885 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԹ.

13 ՅՈՒՆԻՍ 1886

Կ. ՊՕԼԵՍ

1886

ԴԻԻԱՆՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ՄԱՅԻ ԴԻԻԱՆ

Տիգրան	Էֆենտի	Երևան	Ա. Արեւադէպ
Յովհաննէս	»	Թորոսեան	Բ. »
Յարութիւն	»	Թիւրքաքան	Գ. »
Յակոբ	»	Գուրգէն	Ա. Արեւադէպ
Ստեփան	»	Տամատեան	Բ. »
Միհրան	»	Տէօքմէճեան	Գ. »

Ձեռնաստիւթեան Դիւան

Մատթէոս Եպիս. իզմիրլեան Արեւադէպ
Դարեգին Վարդապետ Թաթարեան
Միքայէլ Էֆենտի Մամիկոնեան

Դաստիարակութեան Դիւան

Դարբիէլ Էֆ. Նորատուհեան Արեւադէպ
Գասպար Տ Գասպարեան
Մկրտիչ Տ Մէղպուրեան

Կարեւորագոյն Դիւան

Յովհաննէս Էֆ. Թորոսեան Արեւադէպ
Միհրան » Զօպանեան
Նշան » Պօյաճեան

Համարակալութեան Դիւան

Գառնիկ Էֆ. Յովակիմեան Արեւադէպ
Կարապետ Տ Սըվաճըեան
Մկրտիչ Տ Ճանըմեան

Յարաբերութեան Դիւան

Յովհաննէս Էֆ. Նուրեան Արեւադէպ
Համբարձում » Մաղպուրեան
Ռէթէոս » Պէրպէրեան

Նախանձեռնութեան Դիւան

Յարութիւն Էֆ. Մէրեմ-Գուլի Արեւադէպ
Յակոբ » Պօչնաքեան

Իրաւաստութեան Դիւան

Յովհաննէս Քհչ. Մկրեան Արեւադէպ
Յակոբ Էֆենտի Արշակ
Ղազար » Հովուեան

Խմբագրութեան Դիւան

Կարապետ Էֆ. Իւթիւճեան Արեւադէպ
Մկրտիչ » Մէլիքեան
Համբարձում » Սլաճաճեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄՆ 1885 ԱՄԻ

ՆԻՍՏ ԺԹ.

13 ՅՈՒՆԻՍ 1886

ՆԱԽԱԳԱՀ. — Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր.

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — Յովհաննէս Էֆենտի Թորոսեան. (Բ. Արեւադէպ)

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. — Ելմտացոյց Ազգային Կեդր. սնտուկի 1886-87 և 1887-88 ամաց.
(Տեղեւոր Համարակալութեան Դիւան.)

Բ. — Ընտրութիւն Մայր-Դիւանի.

Գ. — Ընտրութիւն Նախաքննիչ Դիւանաց.

Դ. — Խնդիր վերաքննութեան Ազգ. Սահմանադրութեան.

Ի բացակայութեան Ա. Ատենապետի,
Բ. Ատենապետ Թորոսեան Յովհաննէս Էֆենտի
ատենան կը բանայ ժամը 3 1/2 ին ի ներկա
յութեան 36 երեսփոխանաց, որոց վերջին թիւը
կը յանգի 51 ի :

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

1.

Մանագոյժ Երեսփոխան Նիկողոս Էֆենտի
Թիւլպեմոսեանի .

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. Էֆ. — Ատենապետ
Էֆենտի. մեր պաշտօնակիցներէն Նիկողոս
Էֆենտի Թիւլպեմոսեան տարածած մահուամբ
վախճանած է. կը յիշեցնենք Ձեզ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ Էֆ. — Տեաքը Երեսփոխանը.
ատենական գործողութեանց ձեռնարկելէ յա-
ռաջ, ախուր պարտաւորութիւն մ'ունինք կա-
տարելիք, այն է՝ խորին ցաւօք ծանուցանել
Ժողովոյդ մեր Պատ. ընկերակից՝ Թիւլպեմոս-
եան Նիկողոս Էֆենտիի տաղածած մա-
հըն, որոյ յիշատակն անջնջելի պիտի մնայ մեր
ամենուս մտաց մէջ . . . :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. Էֆ. — Այո՛, հանգուց-
եալն Ազգին կեանքը ուսումնասիրող պատ-
ուական ընկեր մ'էր :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ Էֆ. — (Շարունակելով) Ուս-
տի կը հրաւիրեմ զԵրեսփոխանսդ յատկայա
յայտնել իրենց խորին ցաւակցութիւնն սոյն
ցաւալի կորստեանն համար :

Երեսփոխանը, Ատենապետ Էֆէնտիի հը-
րաւիրանօք յոտնկայս կը յայտնեն իւրեանց
ցաւակցութիւնն Թիւրքիստանեան Նիկողոս Է-
ֆէնտիի մահուանն առթիւ:

2.

Վաւերացումն ներկայ շրջանի ժԸ. եւ 1883
շրջանի ժԵ. նիստերու ատենագրութեանց.

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ատենական գործողու-
թեանց կարգին մէջ՝ նախ ժողովոյ վաւերաց-
ման պիտի ենթարկեմ մեր վերջի ժԸ. շրջանի
ատենագրութիւնն եւ ապա 1883 նստաշրջանի
ատենագրութեանց ժԵ. շրջանը:

Ուստի որոնք որ դիտողութիւն մ'ունին
սոյն ժԸ. շրջանի ատենագրութեան վրայ, թող
հաճին յայտնել:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Այդ նստին
մէջ կաթողիկոսական Խորհրդարանական Յանձ-
նաժողովոյ ընտրութիւնն կատարուած պահուն,
եւ բերանացի կերպիւ յայտարարեցի թէ՛ այդ
ընտրութեան համար տեղի ունեցած քուէար-
կութեան չեմ մասնակցիր: Ատենագրութեան
մէջ իմ այս յայտարարութիւնն չէ արձանա-
գրուած:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Երես 330, սիւ-
նակ Բ. «Եթէ անոնց յապաղման մէջ մասնա-
ւոր դիտում մը չիկայ» ըսուած է. այդ չիկայ
բառն պիտի ըլլայ «կայ»:

Երես 336. Ս. Պատրիարք Հօր այն յայ-
տարարութենէն յետոյ թէ՛ Սահմանագրութիւնն
ալ կը պահանջէ ամեն տարեգլուխ կատարել
Ժողովին Ղիւանաց վերակազմութիւնը: Ըսի
«Ս. Պատրիարք Հայրը լուծեց կնճիւնն»:
Նոյն երես Բ. սիւնակ, խօսքիս մէջ ըսի «Եւ-
մըտացոյցի քննութիւնն կամ Համարակալու-
թեան Ղիւանին եւ կամ մասնաւոր Յանձնա-
ժողովոյ մը յանձնել, բայց անմիջապէս Օրա-

կարգն անցնենք Ղիւանական ընտրութեանց
խնդիրը եւ յաջորդ նստին» ելն:

Նոյնպէս երես 337, Բ. սիւնակ. թէ
ատենապետ Էֆէնտիին խօսից եւ թէ որոշման
բանաձեւին մէջ կը տեսնեմ նշանակեալ սա
խօսքերը. «Յաջորդ նստին կատարել Ղիւա-
նաց վերակազմութիւնն, առանց նստաշրջանի
փակումն կատարելու»: Այս առանց նստաշր-
ջանի փակումն կատարելու բառերն վերջէն
աւելցուած են, վասն զի Ժողովս այդ տեսակ
որոշում մը չի տուաւ:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Այո՛, բնաւ այդ
տեսակ որոշում մը չի տրուեցաւ նոյն օրն:
Ղիւանն ինքնին աւելցուցեր է այդ բառերը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Յետ ընթերցելոյ նոյն
որոշումը) Այս պարբերութիւնն, Փափազեան
Էֆէնտի, պարզապէս ժողովոյս որոշումն է եւ
ոչ թէ Ձեր խօսքերն: Հետեւեալ իրաւունք
չունիք անոնց վրայ դիտողութիւն ընելու:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Փակում կատա-
րելու կամ չկատարելու խօսք չեղաւ որոշ-
ման պահուն. եւ արդէն կը տեսնէք թէ՛ այդ
խօսքն ու եւ է իմաստ կամ նշանակութիւն
չունի:

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Այդ կէտին վրայ
ատենագրութեան մէջ եղած արձանագրութիւ-
նն ճիշդ է, վասն զի Ս. Պատրիարք Հայրեր-
նիս հարկ տեսած էր այս շրջանի փակումը
երկարաձգելու, ըստ որում կարեւոր աշխա-
տութիւնը կային: Եւ այդ մասին Երես 336-
եան Էֆէնտիի սա յայտարարութիւնն՝ «Նա
որ իրաւունք ունի նստաշրջան մը փակելու
եւ բանալու, բնականաբար իրաւունք ունի
նաեւ զայն երկարաձգելու» այն աստիճան
խնդիրն կը պարզեն որ տարակուսի իսկ տեղի
չի մնար նոյն որոշման ճշդութեանն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Անցեալ նստին մէջ
կը յիշեմ թէ Փափազեան Էֆէնտի առաջարկեց
Օրակարգի Ա. խնդիր ընել Ղիւանաց ընտրու-
թիւնն եւ բնականաբար այդ պարագային մէջ
արդի Ղիւանն պիտի դադրէր նոյն օրէն, եւ
որովհետեւ չի դադրեցաւ եւ այսօր կը շա-
բունակէ մնալ Ղիւանին վրայ, ըսել է թէ
նիստն փակուած չի նկատուիր: Փափազեան
Էֆ. ի ըսածն հերքելու համար կարծեմ բաւ է
այսչափն:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Նոյն իսկ Ատե-
նագրութիւն Էֆէնտիի խօսքերն հակասութեան մէջ
կը ձգեն զինքն...

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — (Ընդմիջմամբ)
Ատենապետն ուղածին պէս դերը է: Ժողովս
այդ տեսակ որոշում չ'ունի:

ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Կրնայ ըլլալ որ
ատենագրութեան մէջ այդ բառերն Ղիւանա-
գրութիւն Էֆէնտիին ինքնիրեն աւելցուցած ըլլայ,
բայց սխալ չէ, վասն զի իրողութիւն մը կայ
առջեւին եւ կը տեսնենք թէ բնաւ նստա-
շրջանի փակում տեղի չ'ունեցաւ:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Բայց ժողովը նըս-
տաշրջանի փակում չկատարելու որոշում չի
տուաւ:

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Այդ ատենագրութեան
337րդ. երեսին մէջ Փափազեան Էֆէնտիի մէկ
ընդմիջումը կայ, իբր թէ՛ Ժողովոյս նըստա-
շրջանի փակման մասին Ս. Չատկի օրն Ս.
Պատրիարք Հօր յայտարարութիւնն եւ ըրած
ըլլամ:

Սրդարեւ երբ նոյն օրն այդ խօսքերն ան-
ցան, եւ եւս յայտնեցի թէ՛ Ս. Պատրիարք
Հօր հետ համախորհուրդ՝ պէտք է ընել այդ
առաջարկութիւնն: Կը փափաքեմ որ իմ այս
խօսքերն եւս արձանագրութիւն ատենագրութեան

թեան մէջ եւ ամբողջանան, քանի որ արձա-
նագրուած է Փափազեան Էֆ. ի ընդմիջումը:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — (Շարունակելով
իւր դիտողութիւնները) Երես 338, Սիւնակ Բ.
չէ արձանագրուած Վարչութեան առաջարկէն
անմիջապէս յետոյ Յ. Գուրգէն Էֆէնտիի խօսք
առնուին Ատենապետ Էֆէնտիին եւ բեմ ել-
նելը: Յայնժամ ես ալ պարտաւորեցայ առա-
ջարկել անմիջապէս քուէի դնել Վարչութեան
առաջարկը:

Երես 342. Սիւնակ Բ. Ատենագրութեան
վերջին երեսը շատ յապաւեալ կը գտնեմ.
Խորհրդարանական Յանձնաժողովոյ ընտրու-
թեան պահուն բաղում երեսփոխանը ձեռն-
պահ մնացին եւ ամենք իրենց ձեռնպահու-
թիւնն ալ յատկապէս ծանուցին, ինչպէս նաեւ
եւ, յայտարարելով թէ մենք արդէն բողոքած
ենք եւ չենք ընդունած, ուստի ձեռնպահ ենք:
Մեր այս յայտարարութիւնը պէտք է արձա-
նագրուի, նաեւ արձանագրութիւն ձեռնպահից
թիւը: Նոյն օրը ներկայից թիւն էր 42, իսկ
քուէարկութեան մասնակցողը 28 էին, ինչպէս
արձանագրեալ են այս թիւերը: Նոյնպէս չէ
նշանակուած թէ՛ Յանձնաժողովոյ անդամք
քանի՞ քուէներով ընտրեալ են:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Եթէ ուրիշ դիտողու-
թիւն ունեցող չիկայ, Ձեր ընդունելութեան
պիտի ենթարկեմ վերջի նստի ատենագրու-
թիւնն:

Ուրիշ ոչ ոք դիտողութիւն չ'ունի, Ատե-
նապետ Էֆէնտի քուէի կը դնէ ներկայ շրջանի
ԺԸ. նստի ատենագրութիւնն որ ԿԸ ՎԱԻԵՐԱՍԱ
ՆԱՅ հանդերձ եղած դիտողութեամբ:

Նոյնպէս Ատենապետ Էֆէնտի ժողովոյն
քուէին կենթարկէ 1883ի նստաշրջանի ժԵ. նըս-
տի ատենագրութիւնն որ ԿԸ ՎԱԻԵՐԱՍԱՅ
առանց ու եւ է դիտողութեան:

3.

Դադարումն կրօն. ժողովոյ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կրօնական ժողովոյ պաշտօնավարութեան երկամեայ շրջանաւարտած լինելով, առ այս պաշտօնադիր մը յանձնուած է Դիւանիս: Ուստի կը հրաւիրեմ զԱտենադիրն էֆէնտի ընթեռնուլ զայն:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Հրաժարական չեմք ընդունիր, վասն զի Կրօնական ժողովն ըստ Սահմանադրութեան ինքնին դադարեալ է եւ ոչ թէ հրաժարեալ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կրօնական ժողովոյ կողմանէ պաշտօնադիր մը եկած է այսօր, եւ օրէնքն կը պահանջէ որ նախ տեղեկանաք անոր պարունակութեան եւ ապա ըստ օրինի կրնաք խօսք առնուլ:

Ուստի կը հրաւիրեմ Ատենադիրն էֆէնտի ընթեռնուլ այդ գիրն:

Ատենադիրն էֆէնտի կընթեռնու զայն:

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայր Նախագահ Կրօնական Ժողովոյ Ոգւգային Վարչութեան.

Ինչպէս յայտ է Ձերումը Բարձր Սրբազնութեան, Կրօնական Ժողովոյ երկամեայ շրջանն աւարտած լինելով ի 1 Մայիսի տարւոյս կը խնդրեմք որ բարե-

հաճիք հաղորդել զայս Ոգւգային Ժողովոյ Դիւանին յօրինական անօրինութիւն:

Մնամք Ամենապատուութեան Ձերում խորին յարգանքօք

Ատենադիր	Ատենապետ
Յ. Վրդ. Ա. Փափագեան	Խ. Արքեպիս. Նար-պէյ
Գարեգին	Վրդ. Թաքարեան
Յովնանեա	» Արշարունի
Տաճատ	» Ոսկանեան
Խորեն	Քնյ. Փենիվանեան
Յովնանեա	» Մկրեան
Սահակ	» Տ. Սարգսեան

12 Մայիս 1886

(Յե. Էֆէնտի)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը տեսնէք, Տեառք, որ Կրօն. ժողովն սոյն պաշտօնադրով ոչ թէ կուգայ հրաժարական տալ, այլ ըստ օրինի իւր պաշտօնավարութեան շրջանն աւարտած լինելն կը հաղորդէ ժողովիս: Եւ եթէ Ղադարոսեան էֆէնտի քիչ մը համբերութիւն ունենար, ինքնին պիտի զգար թէ իւր նախապէս ըրած գիտողութեան տեղի չկար:

Սոյն պաշտօնադրին վրայ կը հրաւիրեմ զԵրեսօրսանսդ խօսք առնուլ:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Խօսք ուղղու իսկ հարկ չեմ տեսներ: Ասի օրինական կէտ մ'է եւ հարկ է ժողովոյս յանձնարարել Ս. Պատրիարք Հօր որ հաճի հրաւիրել զՀամագումար ժող. եւ պատրաստել տայ եռապատիկ ընտրելեաց ցանկն առ ի նորոգ ընտրութիւն Կրօն. ժողովոյ:

Կը ցաւիմ միայն որ մեր Կրօն. ժողովոյ պաշտօնավարութեան շրջանն աւարտելէ երկու ամիս վերջ այս գիրն մեզ կը ներկայանայ:

Տ. Յ. Վրդ. Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ — (Ատենա-

դրալիր Կրօնական Ժողովոյ.) Ղադարոսեան էֆ. ի կողմանէ տեղի ունեցած գիտողութեան հարկ չկար: Ձեր Կրօն. ժողովն որոշեալ ժամանակին իւր պարտականութիւնը կատարելու ջանադիր եղած է. բայց իրիթ էնքն է յանցաւոր, երբ Աղգային Ժողովդ տասն եւ հինգ օրը մի անգամ չի դուստրիր:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ստոյգն այն է որ ընտրութիւնը Մայիսի առաջին եօթնեկէն մէջ ժողովիս բացման պահուն պէտք էր տեղի ունենային եւ յայնժամ այդ տեսակ ծանօթագրի ալ պէտք չիկար: Եւ եթէ Կրօն. ժողովն այդ գրոյն պէտքն տեսեր է, պատճառն այն է որ ինք Բաղ. ժողովէն մէկ տարի առաջ ընտրուած լինելովի այժմ իւր պաշտօնավարութեան երկամեայ շրջանն աւարտած՝ կը ծանուցանէ իւր դադարումը: մինչդեռ Բաղ. ժողովն մէկ տարի յետոյ ընտրուելով, յառաջիկայ Մայիսին պիտի դադրի, որ ճիշդ Սահմանադրական երկամեայ շրջանի ժամանակամիջոցն է, յորում պիտի կատարուին նաեւ ժողովին 1/3 մասին փոփոխութիւնը: Ուստի այս չփոթուելիք մի անգամ ընդ միշտ բառնալու եւ Վարչական կրկին ժողովոյ ընտրութիւնն Սահմանադրական երկամեայ շրջանին վերածելու համար, ըստ իս, լաւագոյն կըլայ արտօնել արդի Կրօն. ժողովն որ տարի մ'եւս չարուանակէ իւր պաշտօնն, որպէս զի Վարչական Խառն ժողովն յառաջիկայ Սահմանադրական տարեշրջանին խմբովին դադրի եւ նոր ընտրութիւն կատարուի: Կը խնդրեմ որ ժողովն անվէճ ընդունի կամ մերժէ այս առաջարկս:

ՓԱՌԵՆՍԵԱՆ Ռ. ԷՖ. — Քանի որ Բաղ. ժողովն մէկ տարի եւս պաշտօն պիտի վարէ, ուստի ես եւս կը ձայնակցեմ Փափագեան էֆ. որ Կրօն. ժողովն եւս մէկ տարի շարունակէ մնալ իւր պաշտօնին վրայ եւ յառաջիկայ Մայիսին սոյն երկու մարմիններն միասին դադրին:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ես Փափագեան էֆէնտի առաջարկութեան բոլորովին կը հակառակիմ: Վասն զի Սահմանադրութեան տրամադրութեան հակառակ դորժած պիտի ըլլամք արտօնելով զԿրօնական Ժողովն որ որոշեալ ժամանակամիջոցէն տարի մը աւելի պաշտօն վարէ: Եւ Սահմանադրութիւնը ոչ թէ միայն երկու տարի նշանակած է, այլ եւ վերընտրելի չըլլալ. բայց եթէ Սահմանադրութեան այս կէտերը փոփոխելու հարկ տեսնուի, պէտք է Ս. Պատրիարք Հօյրը Ք. Գոնէն հրաման առնէ եւ ապա դորժադրէ: Արդէն Ս. Պատրիարք Հայրն այսպիսի կէտերը կուզէ ճշդութեամբ դորժադրել: Ասկից զատ աւելի լաւ է որ երբ Վարչութեան մէկ ճիւղն կը դադրի, միւսն շարունակէ մնալ եւ այսպէս փոխադարձաբար, որպէս զի հինն միշտ իւր փորձառութեամբն եւ խնդրոց մէջ ունեցած գիտակցութեամբն կարենայ գիւրութիւններ տալ միւսին:

Ուստի եզրակացնելով կառաջարկեմ որ ըստ օրինի Կրօն. ժողովն այսօրէն դադարեալ նկատելով նոր ընտրութեան ձեռնարկեմք Համագումար ժողովոյ կողմանէ ներկայացեալ ցանկին վրայէն:

ՊԵՆԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Ես եւս կառաջարկեմ որ, ինչպէս օրէնքն ալ կը տրամադրէ, Կրօն. ժողովն տարի մը եւս պաշտօնի վրայ մնայ եւ յառաջիկայ Սահմանադրական տարեշրջանին երկու ժողովներն ալ դադրելով, նոր ընտրութիւն կատարուի:

ՄԵՐԵՆԵՄ-ՅՈՒՆԻՍ Յ. ԷՖ. — Խնդրը պարզ է: Սահմանադրութիւնն կը տրամադրէ որ Կրօն. եւ Բաղ. ժողովներն երկամեայ պաշտօնավարութենէ յետոյ վերանորոգուին:

Այժմ մեզ երկու կարծիքներ կը ներկայանան, որոց մէկն է՝ նոր ընտրութիւն կատարել եւ միւսն՝ արտօնել զԿրօն. ժողովն որ տարի մը եւս շարունակէ պաշտօնն: Բայց ասի նոր խնդր մ'է որ մեր Օրակարգին մէջ չիկար: Ուստի ես կառաջարկեմ որ Կրօն. ժո-

դովոյ այդ գիրն մեր յառաջիկայ նստի Օրա- կարգ անցնելով, նոյն օրն վիճաբանիմք եւ ուրոշում տանք առանց այժմէն թեր ու դէմ խօսելու :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆ — Արդի կրօնա- կան ժողովն կիսով չափ կը շարունակէ իւր պաշտօնն, զի իւր անդամաց մէկ մասը հրա- ժարած է, մանաւանդ թէ իւր պաշտօնն ալ երկու ամիսէ ի վեր լրացած է : Ուստի օրէնքն ինչ որ է, այն պէտք է գործադրել եւ չի շե- ղիլ վասն զի եթէ չեղելու ըլլանք, լաբիւրին- թոսէ ի լաբիւրինթոս կ'ընանք :

Եթէ կուգէք, մէկ տարուան համար կրօն- ժողով մը ընտրեցէք եւ եկող տարի երկու ժողովոց ընտրութիւնն ալ միասին կատարեցէք: Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, նոր կրօն. ժողովոյ մը ընտրութիւնն անհրաժեշտ է :

ԳՈՒՐԳԵՆ Յ. ԷՖ. — Ազգային պաշտօ- նական մարմին մը իւր օրինական պայմանա- ժամն լրացնելէ յետոյ կուգայ իւր հրաժարա- կանն տալ . բայց եթէ այսօր արտօնեմք զինքն որ տարի մը եւս շարունակէ մնալ իւր պաշ- տօնին մէջ, ուրիշ բան ըրած չպիտի ըլլանք, բայց եթէ օրէնքէն չեղելով՝ անցելոյն մէջ առ հարկի գործուած զեղծման մը կրկնու- թիւնն, եւ ինչ որ այսօր կրօն. ժողովոյ հա- մար կառավարեմք, նոյնն նաեւ պիտի առա- ջարկեմք եկող տարի Քաղ. ժողովոյն համար :

Ուստի ես կը կարծեմ թէ՝ ժողովս՝ իրրեւ բարձրագոյն հեղինակութիւն՝ կրնայ ընդունիլ Ս. Նախագահի առաջարկութիւնն՝ և ըստ այնմ ընտրել կրօն. ժողով մը միմիայն մէկ տարուոյ համար եւ յառաջիկայ Սահմանադրութեան տարեշրջանին ձեռնարկել նոր ընտրութեանց :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Կրօնական ժողով մը գացեր կամ մնացեր է, նշանակութիւն չունի, այդ պատճառաւ ես մէկ տարի եւս պաշտօնավարելու կարծիք յայտնեցի, եւ ու-

ղեցի որ ժողովք անվէճ, պարզ քուէարկու- թեամբ տայ իւր որոշումը : Բայց որովհետեւ Մէրեճմ-Գուլի էֆէնտի խնդրոյն կարեւորու- թիւն տալով առաջարկեց Օրակարգն անցնել զայն, ուստի կուգեմ երկու խօսք եւս ընել :

Ես քիչ մ'առաջ ըսի թէ արտօնեմք արդի կրօն. ժողովն որ մէկ տարի եւս պաշտօն վա- րէ որպէս զի յառաջիկայ տարեշրջանին Քաղ- ժողովոյ հետ լրացնէ պաշտօնը եւ նոր Վար- չութիւն ընտրուի :

Պէտք է յիշել թէ առաջին անգամ չէ որ այսպիսի բացառութիւն մը պիտի ընենք. ան- ցելոյն մէջ եղած են կրօնական ու Քաղաքա- կան ժողովներ, որք իրենց պաշտօնավարու- թեան ժամանակամիջոցէն աւելի պաշտօն վա- րած են բացառաբար . այս անգամ ալ այդ կարգի բացառութիւն մը կրնայինք ի գործ դնել ժողովը ժամանակավաճառ չընելու հա- մար . մանաւանդ թէ գալ տարի նոր չիոթու- թեանց չի հանդիպելու համար : Եթէ Մէրեճմ- Գուլի էֆ. առաջարկութեան հետեւինք, խըն- դիրն Օրակարգն պիտի անցնի եւ վիճաբանու- թիւն տեղի պիտի ունենայ, որով տարւոյն 3-4 ամիսներն պիտի անցնին, և յայնժամ բնաւ նոր ընտրութիւն կատարելու հարկ եւ տեղի չը պիտի մնայ :

ՄԵՐԵՃՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Արդարեւ ես ալ կը փափաքեմ որ խնդիրն ընդ փոյթ իւր լուծուիմք դանկ . բայց իրաւունք է եւ օրէնք որ Օրակարգն անցնի իբրեւ նոր խնդիր :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆ . — Կը տեսնեմ որ Երեսօրիսանք բան մը կըսեն, Ատենապետն ուրիշ բան մը կըսէ եւ Նախագահին խօսքը ջուրը կ'ընայ . . . :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ներեցէք, Հայր Սըր- բաղան, այժմ խնդիրն ժողովոյ քուէին պիտի ենթարկեմ, որպէս զի որոշման մը յանդիլ կարելի լինի :

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

Ա.

Ելմտացոյց 1886-87 եւ 1887-88 ամաց Ազգ. Կեդր. Վարչութեան. (Տեղեկագիր Համարա- կալութեան Գիւանի) .

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ատենական գործողու- թիւնը աւարտած լինելով, Տեարք, ձեռք կառնումք Օրակարգի Ա. խնդիրը, որ է՝ Ելմ- տացոյց Ազգային Կեդր. Վարչութեան եւ Տե- ղեկագիր Համարակալութեան Գիւանի :

Ուստի եւ կը հրաւիրեմ Ատենադպիր Էֆ. ընթերցուի Համարակալութեան Գիւանի տե- ղեկագիրն :

Ատենադպիր Էֆէնտի կընթերցուի (1) :

(Յե. Ընթերցան)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Լսեցիր Համարակա- լութեան Գիւանի տեղեկագիրն : Ուստի առ այդ կը հրաւիրեմ զԵրեսօրիսանն խօսք առ- նուի :

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Ատենապետ Քաղ. ժողովոյ) Նախ շնորհակալ ենք Համարակալու- թեան Պատ. Գիւանէն որ ուղեր է գնահատել մեր աշխատութիւնն . բայց կը կարծեմ որ եթէ ուղուեր նախնական խորհրդակցութիւն մը ունենալ Վարչութեան հետ, խնդրոյն մէկ քանի կէտերուն վրայ, որոց մասին մեզ հետ համախոհ չեն, կրնային ձգուիլ անոնք կրկ- նակի խորհրդակցութեամբ : Ուստի այդ կէտե- րուն վրայ հարկ եղած բացատրութիւններն Ազգ. ժողովոյ տուէ տալ հարկ կը համարիմք Համարակալութեան Գիւանը անընդունե-

(1) Տես ներկայ տտենագրութեան վերջը Ծ. Գ.

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆ . — Այս ժողովն Սահմանադրութենէն մեծ չէ կարծեմ : Պէտք է յարգել Սահմանադրութիւնը եւ ըստ այնմ՝ կրօն. ժողովոյ ընտրութիւնն անցնել յաջորդ- նստի Օրակարգը :

(Զանազան նստարաններէ ընդմիջումներ)

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ Գ. ԷՖ. — Որչափ որ կրցայ ըմբռնել Նախագահ Սրբազանի յայտա- րարութենէն, կարծեմ խնդիրն է՝ Օրակարգն անցնել կրօն. ժողովոյ ընտրութիւնը : Արդա- րեւ օրէնքն կը պահանջէ որ այդ խնդիրն, իւ- րեւ նոր խնդիր մը, անցնի ժողովոյ յաջորդ- նստի Օրակարգն . բայց որովհետեւ այդ մարմ- նոյն մէկ մասն միշտ կը բացակայի նիստերէն համոզուած լինելով թէ իւր պաշտօնավարու- թեան օրինական պայմանաժամն լրացած է և կարեւոր խնդիրներ յանգործութիւն կրնան դատարարուիլ, ուստի ես ալ կը ձայնակ- ցեմ կրօն. ժողովոյ ընտրութիւնն յաջորդ- նստին Օրակարգն անցնելու մասին Ս. Պատ- րիարք Հօր առաջարկութեան :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Մենք ալ կը հա- մաձայնինք, բանի որ գործադիր Իշխանու- թիւնն կը պահանջէ :

ՈՒՐԵՆ ՆՍՏԱՐԱՆՆԵՐԷ — Նոյնպէս և մենք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը տեսնէք, Տեարք, որ Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկն, որ է՝ կրօ- նական ժողովոյ ընտրութիւնն անցնել յաջորդ- նստի Օրակարգն, իւր կրկնողներն ունեցաւ : Ուստի, ըստ օրինի այն առաջարկն ժո- ղովոյ քուէին պիտի ենթարկեմ :

Քուէարկութիւն կատարուելով, ժողովն միաձայն հաւանութեամբ ԿՈՐՈՇԷ, ըստ առա- ջարկութեան Ս. Պատրիարք Հօր, յաջորդ- նստի Օրակարգն անցնել Ազգային Վարչու- թեան կրօնական ժողովոյ ընտրութիւնը :

վի կը դատէ ներկայացեալ երկամեայ Ելմտա-
ցոյցն քուէարկել զոր նորութիւն կը համարի
Խորհրդարանական սովորութեանց մէջ և հարկ
չի դատեր այժմէն կապտել յառաջիկային գա-
լիք Վարչութեան մը ձեռքերն :

Բայց հարկ է յայտարարել թէ Ձեր Վար-
չութիւնն ալ այս տեսակ առաջարկ մը բերե-
լու համար անշուշտ ունի իւր պատճառներն :

Արեւելքի մէջ գործող նոյն խի Երրորդա-
կան Վարչութիւնը երկու և յաճախ մինչեւ
երեք տարուայ համար կը պատրաստեն իրենց
Ելմտացոյցներն , վասն զի ուրիշ կերպ ընել
կարելի չէ և կարծես տեղւոյն ջուրը կամ արեւոյն
մերձաւորութիւնն այնպէս կը բերեն որ անհը-
նար կը լինի մէկ տարուայ Ելմտացոյցով կանո-
նադրապէս գործել : Արդէն նոյն խի մեր
Ազգային Սահմանադրութեան դիմելով կը տես
ներք որ Ելմտացոյցն երկու տարուան համար
պատրաստել կը տրամադրէ այն : Հետեւաբար
ինչ որ իբրեւ նորութիւն մը վերագրել կա զուր
մեզ , չէ՛ նորութիւն , բայց եթէ օրինաց
պարզ գործադրութիւնն :

Գալով Համարակալութեան Դիւանի տե-
ղեկագրի վերջի մասին , յորում յանձնարա-
րութիւններ կընէ մեզ Ելմտացոյցի ճշդիւ և
անթերի գործադրութեան համար և կը պա-
հանջէ որ Վարչութիւնը ժամանակին ներկա-
յեն Պատրիարքարանի վստակալ Հաշուեցոյցը ,
որպէս զի Ազգ. Ժողովս գիտնայ թէ ո՛րքոն
ճշդութեամբ գործադրուած է իւր կողմէ քուէ-
արկեալ Ելմտացոյցն , իրաւամբ արժանի է
ուշադրութեան :

Մեր նախորդը Համարատուութիւնն բա-
լով կըմբռնէ իրենց պաշտօնավարութեան
ժամանակին վրայ պատմական տեղեկագիր մը
ներկայել , մինչ տեղի կենսական կարեւորու-
թիւն ունի մանրամասն հաշուեցոյցի մը ներ-
կայացումը , որպէս զի Ազգ. գիտնայ թէ իւր
տուած դրամն ո՛ր կերթայ , ի՞նչպէս կը գոր-
ծածուի : Յառաջիկայ ելմտական տարուայ վեր-
ջն երբ պատիւ ունենանք Ձեզ ներկայանա-

լու , պիտի տեսնէք թէ ընդհանուր տեղեկա-
գիր մը չէ որ պիտի ներկայեմք Ձեզ , այլ
իրական համարատուութիւն մը , իրական պիտ-
ճէ մը որոյ վրայ միայն կարելի պիտի ըլլայ հիմ-
նել յաջորդ տարիներու Ելմտացոյցներն , մինչ-
դեռ այժմեանն ոչ այլ ինչ է եթէ ոչ են
թաղրական հաշիւ մը :

Արդ , կը կարծեմ թէ այսչափ բացատ-
րութիւն մը բաւական է լուսաբանելու այն
կէտերն որոյ վրայ ուշադրութիւն հրաւիրել
հարկ տեսեր է Համարակալութեան Դիւանն :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Նուրեան էֆ.
մէկ կէտի մը վրայ իրաւունք ունի՝ երբ կը
յայտարարէ թէ նախորդ Վարչութիւնն տա-
կաին չէ բերած իւր համարատուութիւն և
մեր որ հոս պիտոճէ կը քուէարկեմք , դժբաղ-
դաբար անոր գործադրութեան և ի՞նչ եղանա-
կաւ գործադրման մասին ոչինչ տեղեկութիւն
ունիմք և կը գործեմք ի միման : Բայց կը յու-
սամ թէ արդի Վարչութիւնն չնորհ կընէ հա-
ղորդել մեզ իւր տառջին տարուայ պաշտօնա-
վարութեան հաշիւներն :

Ես շատ պիտի խօսիմ ներկայացեալ
Ելմտացոյցի ամեն մէկ կէտին վրայ . սակայն
Համարակալութեան Դիւանի տեղեկագիրը չի
կրցի ըմբռնել պարզ ունկնդրութեամբ մը
ուստի կառաջարկեմ խնդիրն Օրակարգն անց-
նելով , այդ տեղեկագիր տպեալ բաշխուի ե-
րեսիրոխանայ , և միւս կողմէ ստանանք նաեւ
անցեալ տարուայ հաշուց ցուցակն , որպէս զի
ներկայ Պիւտճէն ևս գիտակցաբար քուէար-
կեմք , ստուգելով թէ նախապէս քուէարկեալ
գումարներն ամբողջովի՞ն , աւելի՞ թէ պակաս
գանձուած ու ծախսուած են , վասն զի դրամն
ամեն բանի հիմն է և երբ դրամ կայ , Վար-
չութիւնն ալ աղտոտ կը գործէ :

Ուստի վերստին կը խնդրեմ որ Վարչու-
թիւնն չնորհ ընէ այդ հաշիւներն մեզ ներ-
կայացնելու , վասն զի պէտք է գիտնալ թէ
այս Ժողովս Ազգին Փոխանորդն է և երբ Ժո-

ղովս գոհ կը լինի իւր Վարչութեան Ելմտա-
կան ուղղութենէն , Ազգն ալ գոհ կը լինի և
յօժարութեամբ կը վճարէ իւր առ կեդր. Սըն-
տուկն ունեցած պարտքն և ոչ թէ բռնու-
թեամբ : Ես տարուայ մասին կը համաձայնիմ
Վարչութեան բերած պիւտճէին , վասն չունի
թող երկու , երեք և աւելի տարուայ համար ըլ-
լայ . բայց լաւ քննադատելու , վիճաբանելու
և ապա որոշումն տալու է , որ վերջը դը-
րամական վնաս մը չըլլայ Ազգ. գանձուն :

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Մեր սիրելի պաշտօ-
նակից Ղազարոսեան էֆէնտիի պերճախօսու-
թիւնն , որով երկարօրէն խօսեցաւ այս նիւթիս
վրայ , կը հարկադրէ զիս նորէն խօսիլ :

Նախ և յառաջ , կրնաք ապահով ըլլալ
թէ Ձեր Վարչութիւնն իւր իրաւանց պահանջ-
մանն հետ , իւր պարտուց կատարումն ալ
կըմբռնէ : Կառարկուի թէ Պիւտճէն բուէար-
կելու համար անհրաժեշտ է Կեդր. Սնտուկի
հաշիւներն ևս ի ձեռին ունենալ և քննել
զայնս : Սակայն Պատի. Ժողովք այս հոգն յանձ-
նեց իւր Համարակալութեան Դիւանին որ ան-
ձամբ գալով ի Պատրիարքարան , քննեց , բաղ-
դատեց բոլոր հաշուետուարներն , աչքէ ան-
ցուց համեմատական ցուցակներն և ըստ այնմ
զիւր այդ տեղեկագիր պատրաստեց . հետեւա-
բար ես կը կարծեմ թէ տեղի չիկայ բնաւ
քննադատութեան ներքեւ թողուլ Ձեր Համա-
րակալութեան Դիւանին այսպէս խզի մտօք
կատարած մէկ աշխատութիւնը :

Մէկ զլուխ մը կայ միայն , և այն ալ կա-
րեւորագոյնը , որոյ վրայ չի կրցանք համեմա-
տական ցուցակ ներկայացնել , այն է Ազգային
տուրքը : Եւ ատոր պատճառն է , ինչպէս գի-
տէք , Ազգային տուրք նկատմամբ Ժողովէդ
քուէարկեալ օրէնքն որ տակաւին նոր գործա-
դրութեան դնել սկսած ենք և մեծ ակնկալու-
թիւններ ունինք անոր գործադրութեան վրայ
և վստահ եմք միանգամայն որ Ազգը իւր դրա-
մը չի պիտի խնայէ Վարչութեան մը որ գիտէ

տնտեսել Ազգին գործերը : Ուրեմն Համարա-
կալութեան Դիւանն , ինչպէս կըսէի , այդ
մասին չէր կրնար ունենալ իւր առջեւ համե-
մատական ցուցակ կամ հաշուեցոյց և շատա-
ցաւ միայն ենթադրական հասութիւց գումա-
րովն . իսկ միւս ամէն մէկ զիւրոյ իրական հա-
շիւներն ներկայացուած և ուսումնասիրուած են :

ՁԱՅՆԵՐ . — Մենք ալ կուզենք տեսնել
այդ հաշիւներն :

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Պատասխանելով)
Համարակալութեան Դիւանն Ժողովոյդ քուէով
ընտրեալ մարմին մ'է . եթէ վստահութիւն
չունիք անոր վրայ , կրնաք փոփոխել զայն ,
եթէ ուզէք . սակայն Վարչութիւնն սլարտա-
ւոր չէ 100-120 հոգւոյ առջեւ բերել բանալ
Պատրիարքարանի տոււարներն : Այսպիսի դը-
րութիւն մը և ոչ ումք մուտ գտած է :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Պիտի պատաս-
խանեմ Նուրեան էֆէնտիի :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Երբ տեղեկագիր մը
կուգայ հոս , անոր վրայ միանգամ միայն թեր
ու դէմ կը խօսուի և ապա կանցնի Օրակարգ :
Ուստի չեմ կրնար այլ ևս խօսք տալ այս
մասին :

ՁԱՅՆԵՐ . — Օրակարգ , խնդիրն Օրա-
կարգն անցնի .

ՔԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Տարակոյս չի կայ
որ մեր ներքին Կանոնադրին հետեւելով խըն-
դիրն Օրակարգ պիտի անցնի , վասն զի մէկ
ընթերցումով պիւտճէ չի քուէարկուիր : Սա-
կայն թերի կէտ մը կը նշմարեմ զոր պէտք
է յիշել : Եթէ Սահմանադրութեան պահանջ-
ման պիտի հետեւինք , այսօր Ելմտացոյց բու-
էարկելն օրինաւորութեան հակառակ է : Ելմը-

տացոյցը կը բուժարկուի երկու տարին մի անգամ . . .

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Ընդմիջմամբ) Մեր այդ ելմտացոյցն ալ արդէն երկամեայ է :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — (Պատասխանելով) Այո՛, երկամեայ է . բայց այդ պայմանաժամը կուգայ յառաջիկայ տարւոյ վերջը : (Շարունակելով) Բայց կարեւորն այն է թէ Սահմանադրութիւնը պարտք կը դնէ անցեալ հաշիւը քննել և ըստ այնմ՝ քուէարկել յառաջիկայ տարւոյ ելմտացոյցը : Արդի վարչութիւնն իսկ տասնամեայ փորձառութենէ և քննութենէ յետոյ կրցաւ բերել ելմտացոյցը . . .

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Վերստին ընդմիջելով) Առաջին ելմտացոյցն ալ մենք բերինք , մի՞ մոռնաք ատի :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — (Շարունակելով) Ես միայն կը պահանջեմ որ այսօր իշխանութեան գլուխ գտնուող մարմինը սա ելմտացոյցին հետ բերէ նաև հաշուեցոյց մը , ուր նշանակուած իրեն նախորդ տարւոյ հասութիւյ և ծախուց գումարներն . որպէսզի գիտակցութեամբ քուէարկուին նոր ելմտացոյցին փոփոխեալ թուանշանները :

Վսեմ. Սիմոն Պէյի վարչութիւնը ներկայացուցած է իւր Մտտուկի հաշիւները ցվերջ Ապրիլի 1885 տարւոյ . հետեւեալ տղ թուականէն ետքի , այն է 1885-86 ամի հաշուոյ ցուցակն տեսնելու պէտք ունինք . և զայն կարելի է պատրաստել մինչև յաջորդ նիստ եւ բերել մեզ : Վարչութիւնը թող աստիճով ըլլայ թէ ինչ որ ուզէ ինք , պիտի քուէարկուի , բայց գէթ օրինաւորութեամբ քուէարկուի :

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Ատենապետ ֆաղ. ժողովոյ) Այնպէս մը կը մեծնուի թէ վարչութեան փոփոխութիւնը Պիւտճէի փոփոխութիւնն յառաջ կը բերէ , բայց սխալ է : Ուրիշ ազգաց մէջ քսան կամ երեսուն տարին ան-

գամ մը փոփոխութիւն կը կրեն անոր թիւերը : Ներկայ պարագայիս մէջ , խնդիրը սա կէտին վրայ է թէ՛ օրէնք մը կայ զոր պիտի փորձենք , ուստի համեմատական հաշուեցոյցակ չենք կրնար բերել . սակայն ժողովը կրնայ ապահով ըլլալ թէ վերջին չլքանին մէջ ծախուց գումարները նոյնն են ինչ որ էին առաջի տարիները . . .

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — (Ընդմիջմամբ) Մտտուկը պարտք ունի :

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Պատասխանելով) Տարակոյս չիկայ թէ Մտտուկի հին պարտքն կը մնայ : Սակայն կայ պարագայ մը զոր գիտնալ պէտք է : Մեր Պատ. Նախարար արիւղ գրութեամբ կը մըռնէին Մտտուկի հաշիւը , հին պարտքը և պահանջը խառնելով ելմտացոյցին մէջ : Իսկ Ձեր արդի վարչութիւնը բոլորովին տարբեր եղանակաւ մը պատրաստեց զայն , հին պարտքը թողնով մէկ կողմ և նոր հասոյթները ծախուց հետ հաւասարակուել ջանալով . միւս կողմէ միջոցներ ձեռք առնուած են հին պարտքն մաս առ մաս վճարելու համար , որով օրին մէկը պիտի կարենանք գալ յայտարարել աստ թէ այսօր մաս մը թեթեւցած է այդ պարտքէն և թէ հետզհետէ հասութիւյ մէջ սաչափ առաւելութիւն մը կայ :

Մի կարծեք թէ Ձեր վարչութիւնը Ազգին դրամը յումակտս կը փառնէ . Նա յոյժ խզմահարութեամբ կը կատարէ իւր պարտքն : Ձեր Համարակալութեան Գիւտնն քննեց , խմայուամեն ինչ , և ես մինչև իսկ իմ անձն յորտ յարգելի անդամոց արամադրութեան ներքե զրի , հարկ տեսնուած բացատրութիւններն տալու համար , սակայն նոքա բաւականացան միայն տուժարներն քննելով :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Կուգեմ մէկ քանի խօսք ևս ընել որպէս զի ըսածներս ամբողջաւորապէս :

Ես կընդունիմ սոյն Պիւտճէին երկամեայ լինելն , վասն զի նախ Սահմանադրութեան չի հակառակիր . երկրորդ որ , գալ տարի երբ նոր

Քաղ. Ժողով մը գայ , իւր առջև պատրաստ Պիւտճէ մը կուենայ , մինչև որ ինքն , մէկ տարուան մէջ փորձառութիւն ունենայ և փոփոխման արժանի կէտերը ժողովոյն որոշման ենթարկէ :

Ի սկզբան ես ալ կը կարծէի թէ անպատեհ բան մ'է Քաղ. Ժողովոյ մը համար , որ մէկ տարի ևս պաշտօնավարելու ժամանակ ունի սահմանադրապէս , երկու տարուան համար պիւտճէ բերելը . մինչ յաջորդ Քաղ. Ժողովին կը վերաբերի նոյն տարւոյն պիւտճէն բերել : Սակայն մինչև փորձառութիւն չունենան նոր ժողովականք , չեն կրնար որ և է փոփոխութեան պէտք տեսնել և առաջարկել ժողովիս : Ուրեմն լաւագոյն է որ իրենց Ա. տարւոյն համար պատրաստ պիւտճէ մ'ունենան . թէև մինչև նոր պիւտճէ մը չքուէարկուի , հինը տիրող է . և վարչութիւն մը չի կրնար ինքնին տնօրինութիւն ընել առանց Ազգ. Ժողովոյ հաւանութեան : Նոյնպէս եթէ նոր Քաղ. Ժողովն անմիջական փոփոխութեան պէտք տեսնէ , կրնայ , առանց սպասելու տարւոյն աւարտման , իւր առաջարկը մատուցանել ժողովիս և նոր որոշում ստանալ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Մեր վստահութիւնն ունի ք մեր վարչութեան վրայ և այդ պատճառաւ իսկ է որ հաշուեցոյց կը պահանջեմք , որպէս ի զձի մտօք քուէարկեմք ելմտացոյցն եւ ինչ որ կընեմք լաւ ընեմք ու վստահութիւննիս կաւեցնայ : Ի՞նչ վնաս կրնայ յառաջ գալ եթէ թղթի կտորի մը վրայ այդ հաշիւներն նշանակելով բերեն հոս :

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ Ք. ԷՖ. — (Բ. — Ատենապետ ֆաղ. ժողովոյ) Ժողովականք թերեւս այնպէս մը ըմբռնեն թէ երբ նախորդ տարւոյ հաշուէ յցը ներկայացուի , թուանշաններ ունենալով աչքի առջեւ , պիտի լուսաբանուին : Սակայն հարկ է գիտնալ թէ անցեալ չըջանին հասութիւց գումարներն չեն համապատասխաներ այս տարւոյ գումարներուն , հետեւեալ տարի ևս օգուտ մը չեն կրնար ունենալ ելմտացոյցի

ցի քուէարկութեան պահուն : Ձեր վարչութիւնը եւրոպական Պիւտճէներու դրութեամբ պատրաստած է այս ելմտացոյցն , այնպէս որ եթէ ի ձեռքն ունենանք նախորդ հաշուեցոյցն եւ հոն , օրինակի համար , տեսնէք որ , Մուգաթային 60,000 զրշ . գանձուած է , իսկ այս տարի 100,000 նշանակուած , առաջինն օգուտ մը չի պիտի ունենայ վերջինը լուսաբանելու : Մեծ խնամ տարուած է նաև Գանչէլէրի և Մուգաթայի տրոց կանոնաւորման համար . այս ինչ վանքն , այն ինչ անձը կամ հաստատութիւնը պարտք մը ըստանձնած են եւ նոցա փոխարէն գանձելի գումար մը նշանակուած է . նոյնպէս և Ազգային տրոց համար , իւրաքանչիւր ազգային իրեն յատուկ գլուխ մը ունի այժմ Պատրիարքարանի տուժարին մէջ , ուր նշանակուած է թէ ինչ պիտի վճարէ այն :

Թէև նախորդ վարչութեան հաշիւներն ալ ուղեցինք փակել , որ մեր պարտականութիւնն էր , սակայն մարդահամարի ծանր աշխատութիւնը առ այս արգելք եղան . տասնամուտան մէջ զիրար մղելով եւ ձեռք ձեռքի տալով , հազիւ կարողացանք աւարտել այդ գործն եւ կանոնաւոր մարդահամար մ'ունենալ : Ուստի , նախորդ հաշուեցոյցը ներկայացուին իսկ , ինչպէս կըսէի , Ազգային տրոց , Մուգաթայի եւ Գանչէլէրի գլուխները նշանակեալ գումարք բնաւ օգուտ մը չեն կըրնար ունենալ նոր ելմտացոյցի պատրաստութեան համար :

Գալով ծախուց գլխուն , պաշտօնէից ամսաթուականաց եւ այլ ծախուց հաշուց ներկայացուր պարզապէս համարատուութեան խնդիր մ'է , եւ երբ յաջորդ տարին մեր հաշուեցոյցը բերենք Ձեզ , պիտի կրնաք տեղեկութիւն ստանալ այդ մասին :

ՁԱՅՆԵՐ. — Օրակարգ , թող Օրակարգն անցնի խնդիրը :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խնդրոյն վրայ բաւականէն աւելի խօսուեցաւ եւ այժմ լրացան ջուր օրակարգն անցնել զայն . . .

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — (Ատենայետ Գաղ. ժողովոյ) Բայց ի՞նչպէս կուզէք որ գործէ Ձեր վարչութիւնն առանց պիւտճէի: Պէտք է նախ ստիպողականութիւնն քուէի դնել:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Այդ ալ ժողովոյ քուէն միայն պիտի որոշէ: Ո՛վ որ կ'ընդունի.....

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Բայց զթացէք մեր վրայ. առանց պաշտօնէութեան, առանց Պիւտճէի ի՞նչպէս կուզէք որ գործենք: Արդէն մէկ ու կէս ամիսն ալ անցած է:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ինչու՞ կը յետաձգէք Ազգ. ժողովոյ գումարումներն եւ չէք ժամանակին գումարել տար, որպէս զի ժամանակին ալ վաւերանայ պիւտճէն:

ՆՈՒՐԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Ղազարոսեան էֆ. մեծապէս կը սխալի Ազգ. ժողովոյ նստերու յետաձգումն մեզ վերադրելով: Նոյն իսկ մենք էինք որ գրաւոր կերպիւ Ազգ. ժողովոյ ընդ լիովն գումարումը խնդրեցինք:

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Մեր ներքին կառնադիրն կը տրամադրէ որ ո եւ է տեղեկագիր որ կը ներկայանայ ժողովոյս, կանցնի Օրակարգ: Հետեւաբար եւ Համարակալութեան Դիւանի այս տեղեկագիրն այդ ճամբէն պիտի անցնի: Բայց քանի որ ստիպողութիւն կը տըրւի խնդրոյն, կրնանք արտօրնել զՎարչութիւն որ գործադրէ զայն իւր պատասխանատուութեան տակ:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ո՛չ, այդ տեսակ բան չի կրնար ըլլալ: Պէտք է որ Համարակալութեան Դիւանի տեղեկագիրն ուրոյն տըրադրուելով նախապէս Երեսօխոսանայ բաշխուի եւ յառաջիկայ Ուրբաթ ի նիստ գումարուելով վիճարանինը ու աւարտեմք պիւտճէի խնդիրն:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆ — Այո՛, եթէ Պայ. քամի տօնն նոյն աւուր չի պատահի:

ՁԱՅՆԵՐ — Մենք ալ կը համակերպիմք այդ առաջարկութեան:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Որոնք որ կընդունին Համարակալութեան Դիւանի տեղեկագիրն նախապէս տալադրելով բաշխել երեսօխոսանայ եւ Պիւտճէի խնդիրն անցնել յառաջիկայ նստի Օրակարգն, թող հաճին յայտնել իւրեանց ձեռնածիլդ հաւանութիւնն:

Քուէարկութիւն կատարուելով, ժողովն միաձայնութեամբ ԿՈՐՈՇԷ ԿԵՂՐ. Մնտուկի ԵՐԺ. տալոյցն անցնել յառաջիկայ նստի Օրակարգն եւ առ այս Համարակալութեան Դիւանի կողմանէ ներկայացեալ տեղեկագիրն նախապէս տալադրեալ՝ բաշխել երեսօխոսանայ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Տեարք, ըստ որում Օրակարգի յաջորդ խնդիրն է ընտրութիւն Մայր Դիւանի, ուստի Ձեր Դիւանն կը յայտարարէ թէ իւր պաշտօնավարութեան շրջանը իւր ամբողջ որպէս զի ըստ օրինի տաժամեայ Դիւանը գոյ կատարել նոր Մայր-Դիւանի ընտրութիւնն:

Յետ այս յայտարարութեան, Ատենայետ եւ Ատենադպիր Էֆէնտիք կը թողուն զԴիւան եւ տաան վայրկեան դադարի համար կը փակուի նիստն:

Ատենադպիր
Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ
Բ. Ատենայետ
Յ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ն Ի Ս Տ Ժ Թ.

13 ՅՈՒՆԻՍ 1886

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆՔ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

Ա. Վիճակ

- 1 Սիմէօն Եպս. Սէֆէրեն.
- 2 Արիստա. Եպս. Գերձկ. ԲՊ
- 3 Գէորգ Վրդ. Իւթիւճեան
- 3 Խաչատուր Ք. Գաբրիէլ.

Բ. Վիճակ

- 5 Խորէն Արքեպ. Նարպէյ Բ2
- 6 Յովհաննէս Քահ. Մկրեան Բ
- 7 Գրիգոր » Աճէմեն ԲՊ
- 8

Գ. Վիճակ

- 9 Յակոբ Վ. Փափաղեան
- 10 Խորէն Ք. Փէհլիվանեան Բ
- 11 Ոսկի Քահ. Օհանեան
- 12 Յովհան. » Շահպաղ

Դ. Վիճակ

- 13 Եղիշէ Վրդ. Այվաղեան
- 14 Յովհան. » Արշարունի
- 15 Սահակ Քհ. Սարգսեան
- 16 Վաչան » Գրիգորեան

Ե. Վիճակ

- 17 Յովսէփ Վրդ. Այվաղեան Բ
- 18 Գարեգին » Թաթարեան Բ
- 19 Սուքիաս Ք. Ստեփան.
- 20 Գաբրիէլ Քահ. Խանճեան

- Բ Բացակայութիւն առաջին:
- 2 » Երկրորդ:
- Պ » Բանաւոր պատճառով:

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆՔ

Ա. Վիճակ

- Գում-Գաբու, Կետիկ-Փաշա
- Եւ. Գում-Գաբուի դուքս
- 21 Յակոբ Գուրգէն
- 22 Յ. Մէրեէմ-Գուլի
- 23 Մինաս Չերազ Բ Պ
- 24 Խաչիկ Կամարական
- 25 Միհրան Վարդապարեան
- 26 Մկրտիչ Կիւմիւշեան Բ Պ
- 27 Երամ Ճենաղեան
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37

Բ. Վիճակ

- Պեշիկթաշ
- 38 Բարսեղ Հալաճեան Բ
- 39 Յովհաննէս Քէրէստէճեան
- 40 Մեղքոն Պարոնիկեան
- ԵԿԵՂ-Գաբու.
- 41 Մարուշէ Ֆրէնկեան
- 42 Պօղոս Էնքուէրճեան
- 43 Յակոբ Պօշնակեան
- 44

Բ. Վիճակ

- Իսկիւտար Ս. Խաչ
- 45 Սիմէօն Ֆէլկեան Բ
- 46 Գաբրիէլ Նորատունի.

- 47 Գասպար Գասպարեան Բ
- 48 Գրիգոր Չիթճեան Բ Պ
- Իսկիւտար Ս. Կարապետ
- 49 Պօղոս Թորգոմեան Բ 2
- 50 Տրդատ Փափաղեան
- 51 Յակոբ Հաճիեան Բ
- 52 Միհրան Սէթեան Բ Պ

Գ. Վիճակ
Գաւրմ-Բաշա

- 53
- Բերա
- 54 Գրիգոր Սէլիմյէճեան
- 55 Ղազար Հովուեան Բ
- 56 Յարութիւն Պէկեան
- 57 Նշան Պօլաճեան Բ
- 58 Վիչէն Օրմանեան Բ
- 59 Սինքերիմ Մանուկեան Բ Պ
- 60 Համբարձում Մազպուլ. Բ3
- 61 Մանուկ Ասլանեան Բ Պ
- 62

Միջագիւղ

- 63 Տիգրան Եւստօֆեան Բ
- 64 Մկրտիչ Գաղանճն Բ 3
- 65 Մկրտիչ Ճանրմեան Բ 3
- 66 Ստեփան Տամատեան Բ
- 67 Յարութիւն Նորատունի Բ2
- Պեյգօզ Եւ. Ղալաթիա
- 68 Միքայէլ Մամիկոնեան Բ 3

Դ. Վիճակ

- Քուգլուցմուգ Եւ. Իմատիե
- 69 Մկրտիչ Մէզպուրեան
- 70 Սիմոն Մազսուտան Բ Պ

Գատըգիւղ	ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ	Նիկոմիդիա
71 Գառնիկ Յովակիմեան	Ա. Վիճակ	120 Կարապետ Ս. Իւթիւճեան
72 Կարապետ Հաղարեան Բ3	Զմշկածագ	Ակն
Նարյը-Գաբու	101 Գաղատիա	121 Յակոբ Գորեան
73 Միհրան Տէօքմէճեան	102 Ատանա	Ղարաիլսար
Եհնի-Մանայլէ Սամաթիոյ	103 Սդերդ	122 Կարապետ Երէցեան Բ 3
74	104 Մատթէոս Ալէքսանեան Բ	Արաբկիւր
Թօբ-Գաբու	Եօղլատ	123 Կարապետ Խաչիկեան Բ Պ
75 Յարութիւն Թիրեաքեան	105 Մալաթիա	Բաղէշ
Էյուպ Ս. Եղիա Է. Ս.	106 Գէորդ Վարդանեան	124 Արփիար Արփիարեան
Աստուածածին	Իգմիր	Գ. Վիճակ
76	107 Եգիպտոս	Թեքիրտաղ
Գուրու-Զեղմէ	108 Աբրահամ Մուրատեան	125 Տիգրան Գ. Սինանեան Բ
77 Կարապետ Արվաճեան Բ	Բ. Վիճակ	Կեսարիա
Հիսար Է. Պօյաճի-Գիւղ	Պրուսա	126 Խարբերդ
78	109 Քրիստոստուր Դազարոս.	127 Պալքեսեր
Նոր-Գիւղ Է. Սթեփա	Եւդոկիա	128 Ստեփան Գօլջեան Բ Պ
79 Սեպուհ Տէրմիրճիպչեան.	110 Ամասիա	Մուշ
Պալատ	111 Համբարձում Ալաճաճ.	129 Ստեփան Փափաղեան
80 Միրտիչ Կիւմիւշեան Բ3	Բալու	Տիվրիկ
81 Ռէթէոս Թադէոսեան	112 Եդեսիա	130 Նշան Գարադաշ Բ
82 Ներսէս Երէցեան	113 Յակոբ Իւթիւճեան	Զէյթուն Է. Մարաշ
Քարակեօմրիւկ	Մանճըլլիս	131 Տրապիզօն
83 Յովհաննէս Թորոսեան	114 Հաճըն	132 Յովսէփ Շիշմանեան
84 Կարապետ Փանոսեան Բ 4	115 Երզնկա	Ե. Վիճակ
Ե. Վիճակ	116 Ռեթէոս Պէթլէրեան	Պաղտատ
Սամաթիա	Գ. Վիճակ	133 Կարապետ Սեթեան
85 Յակոբ Արշակ Բ	Կարիւն	Տիգրանակերտ
86 Յովհաննէս Նուրեան	117 Սերովբէ Աշխաւորեան Բ	134 Միհրան Զօպանեան
87	Քեօքանեա	Վան
88	118 Աւետիս Թընկրեան	135 Մարկոս Աղաբէգեանց Բ
89	Աղբիանուպօլիս	Աղբամար
90	119	136 Հալեպ Է. Այնթապ
91		137 Սեբաստիա
92		138 Միրտիչ Յ. Մէլիքեան
93		Ռուսճուգ
94		139 Բաբերդ
Խասգիւղ		140
95 Ռուբէն Պուլիւրեան		
96 Նշան Փափաղեան Բ		
97		
98		
99		
100		

ԱՋԴԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԴԱՄԲ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

1.	Տ.	Խորէն	Արքեպս.	Նար—Պէյ	Ա. Արեւադէպ
2.	»	Սիմէոն	Եպս.	Սէֆէրեան	Բ. »
3.	»	Մատթէոս	»	Իզմիրեան	
4.	»	Գարեգին	Վրդ.	Թաթարեան	
5.	»	Վահան	»	Տ. Մինասեան	Ա. Արեւադէպ
6.	»	Տաճատ	»	Ոսկանեան	Բ. »
7.	»	Յակոբ	»	Ա. Փափազեան	
8.	»	Յովհաննէս	»	Արշարունի	
9.	»	Յովհաննէս	Քհյ.	Մկրեան	
10.	»	Սահակ	»	Տ. Սարգսեան	
11.	»	Սուքիաս	»	Ստեփանեան	
12.	»	Գրիգոր	»	Աճէմեան	
13.	»	Խորէն	»	Փէհլիվանեան	
14.	»	Կարապետ	»	Սէթեան	

ԱՆԴԱՄԲ ՔԱՂԱՔՈՒԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

1.	Յովհաննէս	Էֆէնտի	Նուրեան	Ա. Արեւադէպ
2.	Գաբրիէլ	»	Նորատունկեան	Բ. »
3.	Համազասպ	»	Պալլարեան	Ա. Արեւադէպ
4.	Յովհաննէս	»	Պոյաճեան	Բ. »
5.	Աբիկ	»	Ունճեան	
6.	Ալիքսան	»	Սաքաեան	
7.	Խաչիկ	»	Կամսարական	
8.	Կոստանդ	»	Կոստանդեան	
9.	Միհրան	»	Սէթեան	
10.	Յակոբ	»	Յրէնկեան	
11.	Սերովբէ	»	Կիւլպէնկեան	Վախճանեալ
12.	Սինեքերիմ	»	Մանուկեան	
13.	Տիգրան	»	Բարաղամեան	
14.	Տիգրան	»	Կիւմիւշկէրտեան	

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

1. — Մահագոյժ երեսփոխան Նիկողոս Էփ. Թիւլալէստեանի :
2. — Վաւերացումն ներկայ չրջանի ժը. եւ 1883 չրջանի ժե. նիստերու ատենագրութեանց .
3. — Դադարումն կրօնական ժողովոյ .

Օ Ր Ա. Կ Ա Ր Գ

Ելմտացոյց 1886-87 եւ 1887-88 ամաց Ազգ. կեդրոնական վարչութեան.
(Տեղեկագիր Համարակալութեան Դիւանի)

